

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

דו"ח דירקטוריון

ליום 30.09.18

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ (להלן-"החברה")

דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד לתקופה שנתיימה ביום 30 בספטמבר, 2018 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה לתקופה של יולי ועד ספטמבר 2018 ("תקופת הדוח") הדוח נערך בהתאם לחוזר פנסיה 7-3-2007 שפורסם על ידי רשות שוק ההון, –אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון .

כללי

קרן הפנסיה עתודות הינה קרן ותיקה מאוזנת שהוקמה בשנת 1993. הקרן הוקמה במקורה על ידי אגודת הביטוח החקלאי בשיתוף עם סוכנות הביטוח (דאז) מבטח שמיר. בקרן כ- 23,500 עמיתים אשר מתוכם כ- 14,000 חברי קיבוץ. ככל קרנות הפנסיה הותיקות נסגרה עתודות בפני מבוטחים חדשים החל משנת 1995 ואוכלוסיית מבוטחיה הינה אוכלוסייה מוגדרת וקבועה למעט מקרים חריגים של הצטרפות על פי הסדרי רציפות מפנסיה תקציבית.

עתודות פועלת בשיטת הגדרת זכויות כאשר מודל ההפרשות והתשלומים של עתודות מבוסס על שיטה של "מנות פנסיה". העיקרון המנחה במודל זה הינו פילוח כל תשלום לרכיבי הכיסוי השונים בשיעורים משתנים בהתאם לטבלאות אקטואריות המבוססות - בין היתר - על גיל/מגדר/שנת לידה של החוסך. וכך, באמצעות יחוס פרטני של תשלום למשלם הספציפי, על אפיוניו האקטואריים וקביעת מנת הפנסיה על בסיס אפיונים אלה ובאמצעות מנגנון האיזון האקטוארי, נמנע הסיכון של כניסה לגירעונות אקטואריים כתוצאה מהתחייבויות יתר.

עתודות מפעילה שלושה מסלולי פנסיה: המסלול הראשון - פנסיית זקנה רגילה לעמית; המסלול השני - פנסיה מקיפה לעמית; והמסלול השלישי - פנסיית זקנה לעמית בקבוצה. כאמור לעיל פנסיית הזקנה לעמית בקבוצה מכילה אלמנטים נוספים (מוגבלים) מעבר לפנסיית הזקנה הרגילה.

בקרן קיימות כ- 120 בועות אקטואריות שחלקן בועות קיבוציות. דהיינו, בועה כקיבוץ, וחלקן בועות משפחתיות. לכל אחת מהקבוצות (הבועות) מנוהל מאזן אקטוארי נפרד. כלומר, בעוד קרנות פנסיה רגילות מקיימות איזון אקטוארי בקרב כלל העמיתים שלהם (או בקרב קבוצות גדולות של אלפי/עשרות אלפי מבוטחים) קרן עתודות מנהלת מאזן אקטוארי פרטני לכל קבוצה בנפרד.

לפרטים בדבר חקיקת כרית הביטחון בתקופת הדוח – ראה פירוט בביאור 5 ב' לדוחות הכספיים של קרן הפנסיה.

1. התפתחויות מאז הדוח האחרון

1.1 שינויים בהרכב הדירקטוריון וועדותיו

בתקופת הדוח לא חלו שינויים בהרכב הדירקטוריון וועדותיו.

1.2 מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

בפרק זה יסקרו חוקים, תקנות, חוזרים וניירות עמדה מהותיים ביותר או טיטות של חוקים, תקנות חוזרים וניירות עמדה, שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בנושאים מהותיים (להלן: "הממונה"), לפי העניין, הרלבנטיות לפעילות החברה שפורסמו בתקופת הדוח, ככל שקיימים וכן, הוראות דין מהותיות מתקופות קודמות לתקופת הדוח.

1.2.1. חקיקת משנה

במהלך תקופת הדוח לא פורסמו עדכונים מהותיים בחקיקת משנה.

1.2.2. חוזרי הממונה

- חוזר גופים מוסדיים 2018-9-26: "דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגוף מוסדי- תיקון" (09.07.2018)**

חוזר זה קובע מתכונת דוח שנתי ודוח רבעוני למוצרי חיסכון פנסיוני, מרחיב את חובות הגילוי המוטלות על גופים מוסדיים, ומפשט את המידע המוצג בו, כך שהדוח ישמש כלי מעקב ובקרה יעיל לעמיתים ולמבוטחים על מוצרים אלה. במסגרת התיקון לחוזר נקבע אופן קבלת הסכמת העמית למשלוח הדוח השנתי באמצעים דיגיטליים. תחילת הוראות החוזר ביום פרסומן.
- חוזר סוכנים ויועצים: 2018-10-8: "ייפוי כוח לבעל רישיון - תיקון" (09.07.2018)**

החוזר קובע מבנה אחיד לטופס ייפוי כוח, באמצעותו יכול עמית ליפות את כוחו של בעל רישיון לקבל מידע אודות החיסכון הפנסיוני המנוהל עבורו בחברה, או להעביר בקשות לבצע פעולות בשמו במסגרת ייעוץ או שיווק פנסיוני, לרבות באמצעות מערכת סליקה פנסיונית מרכזית. התיקון נועד להתאים את החוזר לחובת השימוש הממוכנת (לרבות באמצעות מערכת סליקה פנסיונית מרכזית), כך שאימות זהות הלקוח ייעשה באופן יעיל יותר, ייפוי הכוח ייכנס לתוקף בתוך פרק זמן קצר יותר וחברות יידרשו להודיע לבעלי רישיון על כל ביטול הרשאה קודמת של עמית. תחילת הוראות התיקון לחוזר ביום 25.11.2018.
- חוזר סוכנים ויועצים 2018-10-11: "מסמך הנמקה – תיקון" (18.07.2018)**

חוזר זה קובע הוראות הנוגעות לחובת בעל הרישיון בהליך התאמת המוצר הפנסיוני ללקוח ומתן גילוי נאות לגבי השיקולים שהנחו אותו במתן ההמלצה. במסגרת התיקון לחוזר נקבעו הוראות לעניין המקרים בהם בעל רישיון יספק ללקוח מסמך הנמקה מלא ואת המקרים בהם בעל רישיון יספק ללקוח מסמך הנמקה ממוקד. תחילת הוראות התיקון לחוזר החל מיום 15.10.2018.
- חוזר גופים מוסדיים 2018-9-31: "דירקטוריון גוף מוסדי" (26.08.2018)**

חוזר זה קובע הוראות לעניין כשירות חברי הדירקטוריון, הרכבו, תפקידיו, סמכויותיו ואופן התנהלותו. הוראות החוזר יחליפו במלואן את חוזר גופים מוסדיים 2006-9-7 "נוהל עבודת דירקטוריון וועדותיו" (1.11.2006), וכן את מרבית הוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 (למעט תקנה העוסקת במניעת ניגוד עניינים ענפי בגופים מוסדיים. בד בבד עם פרסום הוראות אלה, פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (קופות גמל ענפיות וניגוד עניינים) (תיקון), התשע"ח-2018, כך שהוראות התקנות כאמור ימשיכו לחול בכל הנוגע לחברות המנהלות קופות גמל ענפיות בלבד. חוזר זה הוא הראשון מבין שני חוזרים העוסקים בעניין דירקטוריון וועדותיו: בחוזר הראשון, נכללות הוראות הנוגעות להרכב הדירקטוריון, כשירות, אחריות, ואופן העבודה, וכן הוראות לעניין ועדות הדירקטוריון; ובחוזר השני, הצפוי להתפרסם בהמשך, ייכללו הוראות המרכזות ומעדכנות את תפקידי הדירקטוריון. הוראות החוזר יכנסו לתוקף ביום 26.4.2019, למעט הוראות סימן ב' לחוזר שעניינו הרכב הדירקטוריון אשר יכנסו לתוקף ביום 26.4.2022.

1.2.3. טיוטות חוזרי הממונה

במהלך תקופת הדוח לא פורסמו עדכונים מהותיים בטיטות חוזרי הממונה.

המצב הכספי של קרן הפנסיה

להלן הסבר להתפתחויות שחלו בסעיפי המאזן בתקופת הדו"ח ובפרט בעניינים הבאים:

א. שינויים בהתחייבות הפנסיונית

ליום			
31 בדצמבר 2017	30 בספטמבר 2017	30 בספטמבר 2018	
אלפי ש"ח			
3,844,411	3,675,985	4,120,721	התחייבות לפנסיונרים
7,123,060	6,755,046	6,768,363	התחייבות לפעילים-זכויות שכבר נצברו
1,790,200	1,903,465	1,820,006	התחייבות לעמיתים לא פעילים

ב. גרעון אקטוארי

ליום			
31 בדצמבר 2017	30 בספטמבר 2017	30 בספטמבר 2018	
אלפי ש"ח			
(965,805)	(778,746)	(779,266)	גרעון אקטוארי

לפרטים בדבר הגרעון האקטוארי וכרית הביטחון, ראה פירוט בביאור 5 לדוחות הכספיים.

ג. השפעת שינויים בהנחות ובבסיסים האקטואריים

לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובבסיסים האקטואריים בתקופת הדוח.

ד. התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים, הסיבות לכך והשפעתן

לא חלו התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים בתקופת הדוח, למעט בנוגע לגרעון האקטוארי כמפורט לעיל.

ה. התפתחויות בהתחייבות הפנסיונית ובעודף ההכנסות על הוצאות.

ליום			
31 בדצמבר 2017	30 בספטמבר 2017	30 בספטמבר 2018	
אלפי ש"ח			
10,090,366	9,859,108	10,292,813	סך המאזן
10,084,296	9,837,563	10,282,050	התחייבות פנסיונית
806,368	563,728	290,994	עודף הכנסות על הוצאות

2. תוצאות פעילות

א. מרכיבים עיקריים של דוח הכנסות והוצאות, לרבות הכנסות מהשקעות, עודף הכנסות מהשקעות ודמי ניהול להלן פירוט נתונים כספיים עיקריים מדוח הכנסות והוצאות:

<u>לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר</u>		<u>לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר</u>			
<u>שיעור מעודף</u>		<u>שיעור מעודף</u>		<u>שיעור מעודף</u>	
<u>ההכנסות</u>	<u>2017</u>	<u>ההכנסות</u>	<u>2017</u>	<u>ההכנסות</u>	<u>2018</u>
<u>%</u>	<u>אלפי ש"ח</u>	<u>%</u>	<u>אלפי ש"ח</u>	<u>%</u>	<u>אלפי ש"ח</u>
					<u>הכנסות (הפסדים)</u>
(.64%)	<u>(5,169)</u>	-0.59%	<u>(3,337)</u>	<u>1.81%</u>	<u>5,274</u>
					ממזומנים ושווי מזומנים
					מהשקעות:
57.31%	462,118	59.16%	333,487	<u>28.42%</u>	<u>82,699</u>
					בניירות ערך שאינם סחירים
30.29%	244,249	29.18%	164,495	<u>49.97%</u>	<u>145,398</u>
					בניירות ערך סחירים
<u>5.60%</u>	<u>45,141</u>	<u>4.31%</u>	<u>24,288</u>	<u>3.06%</u>	<u>8,903</u>
					בפקדונות והלוואות
93.20%	751,508	92.65%	522,270	<u>81.44%</u>	<u>237,000</u>
					סך הכל הכנסות מהשקעות
					סיוע כספי מהאוצר בגין השנה הנוכחית
<u>12.72%</u>	<u>102,583</u>	<u>13.39%</u>	<u>75,478</u>	<u>27.28%</u>	<u>79,380</u>
					סך הכל הכנסות
<u>105.28%</u>	<u>848,922</u>	<u>105.44%</u>	<u>594,411</u>	<u>110.54%</u>	<u>321,654</u>
					הוצאות
5.27%	42,471	5.43%	30,625	<u>10.51%</u>	<u>30,585</u>
					דמי ניהול לחברה המנהלת
<u>0.01%</u>	<u>83</u>	<u>0.01%</u>	<u>58</u>	<u>0.03%</u>	<u>75</u>
					הוצאות אחרות
<u>5.28%</u>	<u>42,554</u>	<u>5.44%</u>	<u>30,683</u>	<u>10.54%</u>	<u>30,660</u>
					סך כל ההוצאות
					עודף ההכנסות על ההוצאות מועבר לדוח התנועה בקרן הפנסיה
<u>100.00%</u>	<u>806,368</u>	<u>100.00%</u>	<u>563,728</u>	<u>100.00%</u>	<u>290,994</u>

(1) הכנסות מהשקעות:

א. **השקעה בניירות ערך שאינם סחירים** - לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2018, סך ההכנסות מניירות ערך שאינם סחירים מהווה כ-28% מעודף ההכנסות ובתקופה מקבילה בשנת 2017 סך ההכנסות מניירות שאינם סחירים מהווה כ-59% מעודף ההכנסות.

ב. **השקעה בניירות ערך סחירים** - לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2018, סך ההכנסות מניירות ערך סחירים הניבו תרומה של כ-50% מעודף ההכנסות ובתקופה מקבילה בשנת 2017 הכנסות מניירות ערך סחירים הניבו תרומה של כ-29% מעודף ההכנסות. לפרטים נוספים בדבר התפתחויות בסביבה כלכלית ובשוק ההון ראה סעיף 4 - סקירה כלכלית.

(2) הוצאות דמי הניהול:

הוצאות דמי הניהול לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 מסתכמות בכ-11% מעודף ההכנסות לעומת כ-5% בתקופה המקבילה אשתקד.

(3) עודף הכנסות:

עודף ההכנסות על הוצאות לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 מסתכם בכ-291 מיליוני ש"ח לעומת כ-564 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ב. השפעה של תופעות או אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות

בתקופת הדוח לא היו אירועים מיוחדים שהשפיעו על תוצאות הפעילות.

ג. שינוי מהותי ברווחי השקעות ביחס לתקופות קודמות

ראה פירוט בסעיף 3 (א) 1 לעיל.

ד. השפעת שינויים בהוראות הממונה על שוק ההון על תוצאות הפעילות

בתקופת הדוח לא היו שינויים בהוראות הממונה על שוק ההון שהשפיעו על תוצאות הפעילות. לעניין פירוט השינויים בהוראות הממונה, ראה סעיף 1 לעיל.

ה. השפעת השינויים בהוראות המס של תוצאות הפעילות

לא היו שינויים בהוראות המס שהשפיעו על תוצאות הפעילות.

ו. עונתיות

ככלל, ההכנסות מדמי ניהול מקרנות הפנסיה אינן מתאפיינות בעונתיות; יחד עם זאת, קיימים חודשים מסוימים, המשתנים משנה לשנה, שבהם היקף דמי הגמולים עשוי להיות גבוה יותר, וזאת בעיקר לאור תשלומים חד פעמיים אשר משולמים על ידי המעסיקים (כגון תוספת הבראה) ואשר בגינם מופרשים דמי גמולים.

ז. שינויים בהיקף דמי הגמולים

<u>לתשעה חודשים שהסתיימו</u>	<u>לתשעה חודשים שהסתיימו</u>	<u>לתשעה חודשים שהסתיימו</u>
<u>ביום 30 בספטמבר 2018</u>	<u>ביום 30 בספטמבר 2017</u>	<u>ביום 31 בדצמבר 2017</u>
<u>אלפי ש"ח</u>		
140,399	148,012	233,259

ח. שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי

לא חלו שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בתקופת הדוח.

ט. פרטים בדבר סכום דמי הניהול שנגבו מהמבוטחים

ראה פירוט בסעיף 3 א (2) לעיל.

3.1 התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

פעילות הקרן ותוצאותיה מושפעות במידה רבה משוקי ההון, שיעורי הריבית, המצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם, אשר משליך על נכסי הקרן, על היקף התביעות ועל עלויות שונות הכרוכות בתפעולה. כמו כן, להתפתחויות בתחום התעסוקה והשכר השפעה על פעילות הקרן. להלן התייחסות להתפתחויות מרכזיות בסביבה המאקרו כלכלית שהינן בעלות השפעה על פעילות הקרן.

3.1.1 התפתחויות במצב הכלכלי בישראל

3.1.1.1 התפתחות במשק ובתעסוקה בישראל

שיעורי הצמיחה וכן שיעורי ההשתתפות בכוח העבודה, שיעור האבטלה ורמות השכר משפיעים על היקף ההפקדות, בעיקר ואף עשויה להיות להם השפעה על היקפי התביעות.

צמיחה

בהתאם לאומדן השלישי למחצית הראשונה של 2018, שפרסמה הלמ"ס, במחצית הראשונה של שנת 2018 התוצר המקומי הגולמי עלה בשיעור שנתי של 4.2%. העלייה בתוצר משקפת עליות בהוצאה לצריכה פרטית, בהוצאה לצריכה ציבורית, ביצוא הסחורות והשירותים ובהשקעות בנכסים קבועים. עלייה של 6.9% בהוצאה לצריכה ציבורית, עלייה של 4.4% בהוצאה לצריכה פרטית, עלייה של 2.6% בהשקעות בנכסים קבועים, עלייה של 10.3% ביבוא הסחורות והשירותים ועלייה של 4.7% ביצוא סחורות ושירותים.

נתוני תעסוקה

על פי נתוני סקר כוח אדם של הלמ"ס, ברבעון השלישי של שנת 2018, בקרב גילאי העבודה 25-64 אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה הינו – 3.5% (ללא שינוי ביחס לרבעון השני של שנת 2018) ושיעור התעסוקה בקרב בני 25-64 – 77.6% (ללא שינוי ביחס לרבעון השני של שנת 2018). אחוז המועסקים שעובדים בהיקף מלא בדרך כלל, מכלל המועסקים עומד על 77.4% (לעומת 77.5% ברבעון השני של שנת 2018).

נתוני האינפלציה, שער החליפין, שיעור הריבית והתשואות בישראל

להלן נתונים בדבר השינוי במדד המחירים לצרכן בתקופת הדיווח ובשנת 2017 כולה:

לשנה הסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שישה חודשים הסתיימה ביום 30 בספטמבר		באחוזים מדד ידוע
	2017	2018	
0.3	0.3	1.1	

בסיכום רבעוני, חלה עליה קלה באינפלציה (0.2%) אל מול הרבעון השני של 2018 (0.9%).

התפתחות שיעור הריבית והתשואות

בנק ישראל הותיר את הריבית ללא שינוי במהלך שלושת הרבעונים הראשונים של 2018 ברמה של 0.1%.

להלן נתוני הריבית חסרת הסיכון הצמודה בישראל (בהתאם לאג"ח ממשלתיות צמודות מדד) לטווחים שונים :

ריבית חסרת סיכון		טווח לפדיון
נכון ליום 31 בדצמבר	נכון ליום 30 בספטמבר	
2017	2018	באחוזים
(0.3)	(0.2)	5 שנים
0.3	0.5	10 שנים
1.0	1.2	20 שנים

ירידה בעקום הריבית ושינויים בתלילותו יש בהם כדי להביא בתנאים מסוימים להגדלת ההתחייבויות הפנסיוניות של הקרן. מאידך, ירידה כזו עשויה להביא לרווחי הון בצד הנכסים. מנגד, עלייה בעקום הריבית ושינויים בתלילותו עשויים להוביל לתופעה הפוכה. ההשפעה המשולבת תלויה במבנה הנכסים וההתחייבויות ובמאפייני השינוי בעקום.

3.1.1.2. התפתחויות בשוק ההון בישראל

להלן נתוני השינוי במדדי מניות ואג"ח עיקריים בישראל :

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	מדדי מניות				באחוזים
	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		
	2017	2018	2017	2018	
2.7	-3.4	8.3	-3.4	8.8	ת"א 35
21.2	15.9	9.9	15.9	6.5	ת"א 90
6.4	0.8	9.0	0.8	8.8	ת"א 125
4.5	-2.3	10.6	8.4	3.6	ת"א צמיחה
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	מדדי מניות				באחוזים
	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		
	2017	2018	2017	2018	
4.7	3.3	0.7	3.3	0.1	כללי
5.6	3.9	1.0	3.9	1.5	תלבוני צמודות
7.5	5.9	0.9	5.9	-1.4	תלבוני שקלי
3.4	1.9	0.4	1.9	0.3	ממשלתי צמוד מדד
3.7	1.5	0.2	2.8	-0.8	ממשלתי שקלי

לתשואות בשוק ההון וכן לתשואה על נכסים אחרים (כגון: נדל"ן, קרנות השקעה ונכסי חוב לא סחירים) השפעה על נכסי הקרן ועל סעיף ההכנסות מהשקעות של קרן הפנסיה.

3.1.2. התפתחויות במצב הכלכלי בעולם

הכלכלה העולמית ממשיכה במגמה של צמיחה מעל הממוצע, אם כי ניכרת מגמה של התמתנות בחודשים האחרונים על רקע ההסלמה במלחמת הסחר בין ארה"ב וסין.

ארה"ב – התוצר האמריקאי צמח ברבעון השלישי בקצב של 3% במונחים שנתיים, כאשר הצפי הוא לעליה בצמיחה בהמשך השנה ל-3.1% בזכות רפורמת המס, שמהווה תמריץ כלכלי חשוב (אך השפעתה צפויה להיחלש בשנה הקרובה), וכן בזכות נתוני מגזר הייצור והצריכה הפרטית החזקים, אולם מנגד עומדת חוסר הוודאות ממלחמת הסחר מול סין וההאטה של הצמיחה הגלובאלית. ה"פד" העלה את הריבית בפעם השלישית השנה לרמה של 2%-2.25% בספטמבר 2018. בנוסף, ממשיך ה"פד" בתוכנית לצמצום המאזן באמצעות הקטנת היקף השקעותיו מחדש בעקבות פדיון שוטף של האג"ח שבמאזנו.

אירופה – צמיחה של 1.7% נרשמה בכלכלת אירופה ברבעון השלישי של השנה (במונחים שנתיים). למרות הירידה בשיעור האבטלה, ניכרת החלשות בסקרי הציפיות, האינפלציה לא עומדת ביעדיה ומשבר התקציב באיטליה נמשך. שיעור הריבית נותר ללא שינוי. על פי החלטת הבנק המרכזי הוא צפוי להמשיך עם תוכנית ההרחבה הכמותית עד ספטמבר 2018, תוך צמצום הדרגתי שלה עד סוף 2018.

יפן – אומדן הצמיחה לרבעון השלישי של השנה עומד על 0.9% (במונחים שנתיים). סימן השאלה לגבי המשך כהונתו של ראש הממשלה שינזו אבה הוסר עם זכייתו בבחירות, אשר יתנו לו את האפשרות להמשיך ולבצע את מדיניותו הפיסקלית והמוניטרית המרחיבה.

שווקים מתעוררים – אומדן הצמיחה לשנת 2018 עומד על 5.1% (במונחים שנתיים) בכלכלות המתעוררות, אשר מצביע על האטה בקצב הצמיחה. ניכר המשך התאוששות בפעילות הסחר, על רקע חזרתם של הביקושים מהמדינות המפותחות. כלכלות רוסיה וטורקיה ממשיכות למלא את תפקיד החוליות החלשות באירופה, תוך שהאינפלציה גוברת וערך הלירה הטורקית נופל. בארגנטינה נפילת הפסו והעלייה החדה בריבית מגבירות את החשש למיתון, ומנגד בצד החיובי מקסיקו הגיעה להבנות עם ארה"ב בנושא הסחר וברזיל שביתת נהגי המשאיות שהעיבה על הכלכלה הגיעה לסיומה.

סין – קצב הצמיחה בכלכלת סין נמצא בהאטה, על רקע השינויים המבניים הנובעים ממעבר מכלכלת הייצור לכלכלה שתונע מביקושים מקומיים, חששות מהחרפת מלחמת הסחר וירידה בהיקפי האשראי וכמות הכסף. הצמיחה ברבעון השלישי הסתכמה ב-6.5% במונחים שנתיים. בעת האחרונה נחלש משמעותית היואן הסיני ונדמה כי הדבר משקף את החלשות קצבי הצמיחה והשפעות מלחמת הסחר עם ארה"ב.

3.1.2.1. שערי חליפין

במהלך הרבעון השלישי התחזק השקל מול הדולר בשיעור של 0.6% (בשלושת הרבעונים הראשונים של 2018 נחלש ב 4.6%).
 במהלך הרבעון השלישי התחזק השקל מול היורו בשיעור של 0.9% (בשלושת הרבעונים הראשונים של 2018 נחלש ב 1.5%).
 יתרות מטבע החוץ בבנק ישראל נכון לסוף הרבעון השלישי 2018 עומדות על כ-115 מיליארד דולר (ללא שינוי מסוף רבעון שני). להלן מידע בדבר התפתחות בשער החליפין של השקל מול מטבעות שונים:

שער	שער	שער	
החליפין	החליפין	החליפין	
היצג של	היצג של	היצג של	
ליש"ט	הדולר	האירו	
4.74	3.63	4.22	ליום 30 בספטמבר 2018
4.74	3.53	4.16	ליום 30 בספטמבר 2017
4.68	3.47	3.47	ליום 31 בדצמבר 2017

5. הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי SOX302:**הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי****5.1 הוראות הממונה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי**

הממונה פרסמה בשנים האחרונות מספר חוזרים (להלן: "חוזרי הממונה") שנועדו ליישם את דרישות סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, בחברות ביטוח, בחברות המנהלות קרנות פנסיה וקופות גמל, בקרנות פנסיה ובקופות גמל (להלן: "הגופים המוסדיים").

בהתאם כללה החברה המידע בכפוף להוראות הדין והדיווח ובמועדים כפי שנקבעו בהוראות אלו.

5.2 סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act - אחריות ההנהלה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

בהתאם לחוזרי הממונה, המבוססים על סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, וכפי שפורט בדוחות הדירקטוריון הקודמים של החברה, החברה פעלה ופועלת באופן שוטף ליישום ההליך הנדרש בהתאם להוראות האמורות, שכלל בחינה של תהליכי העבודה והבקורות הפנימיים המבוצעים, וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים. במסגרת זאת, אימצה החברה את מודל הבקרה הפנימי של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל ומנהל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי ומנהל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 בספטמבר, 2018 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

הצהרות המנהלים, בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם לחוזרי הממונה, מצורפות להלן לאחר דוח דירקטוריון זה.

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

27.11.2018

שם התאגיד	תאריך
_____	שמות החותמים : תפקידם : 1. דורון סט יו"ר דירקטוריון
_____	2. שלום בן עיון מנהל כללי